

Att vår hund dör är bland de smärtsammaste förlusterna i våra liv. Min Bimbo var dessutom bara fem år när hon dog i cancer. Det är tyvärr allt för vanligt att vi mister våra fina berner sennenhundar allt för tidigt och just i cancer. Jag vill med denna artikel informera om hur vi alla kan dra vårt strå till stacken för att förbättra hälsan på denna underbara ras.

Kunskap är hälsa!

av Emelie Karlsson, Fina Rossinas kennel

En helg i november 2007 var jag en av deltagarna på RAS-konferensen för berner sennen. Sedan dess har min egen uppfödning drabbats av genetiska hälsoproblem som vi genom RAS vill försöka arbeta bort. Först fick fyra valpar ur min senaste kull Aseptisk Meningit (hjärnhinneinflammation) och i somras förlorade jag en av mina avelstikar endast fem år gammal i cancer, malign histiocytos. Efter detta känner jag ett starkt behov av att sprida information om hur vi alla kan hjälpas åt för att underlätta för oss uppfödare att förbättra hälsan på våra berner.

Kommande register

För det första så tror jag inte det är möjligt att bara föda upp garanterat friska hundar, varken inom berner sennen eller någon annan ras, hur mycket information vi än har och hur "rätt" vi uppfödare än kombinerar. Men statistiken som presenterades av försäkringsbolaget Agria på RAS-konferensen i november 2007 kan vi inte blunda för. Statistiken visade att bernern är väldigt sjukdomsdrabbad jämfört med alla andra hundraser. På RAS-konferensen fördes en diskussion mellan oss uppfödare om vad vi kan göra för att förbättra hälsan på våra berner. Det beslöts bland annat att vi uppfödare skulle samla in hälsoinformation om våra hundar från våra valpköpare och att ett register skulle uppföras i rasklubbens regi. Tanken är att uppfödare och täckhundsägare som lämnar information till detta register också ska ha tillgång till informationen i registret. Detta för att vi uppfödare ska få en mer omfattande kunskap och undvika att fördubbla svagheter i tilltänkta kombinationer. Detta register kommer givetvis att ta tid att bygga upp och dessutom så behöver vi valpköparnas aktiva hjälp för att kunna samla in information.

Värdefull röntgen

Svenska Sennenhundklubben var föregångare när det gällde att starta ett avelsprogram för att förbättra lederna på våra berner sennenhundar. På berner infördes på ett tidigt stadium obligatorisk röntgen av höfter och armbågar och bara helt fria hundar fick användas i avel. Även med internationella mått mätt är SShK och de svenska uppfödarna ledande i dessa sammanhang. Tack vare att våra valpköpare så flitigt röntgat sina hundar genom åren, även de hundar som inte gått i avel, har vi avsevärt förbättrat ledstatusen på våra berner! Det är viktigt att inte bara titta på de aktuella avelsdjurens hälsostatus utan även på vad som finns runt dessa (kullsyskon, föräldrar, mor-/farföräldrar etc). Min förhoppning är att vi på samma sätt ska kunna förbättra bernerns hälsa i övrigt också. I dagsläget är inte ledproblemen bernerns största hälsoproblem, men dock ett problem som vi fortfarande behöver förbättra. Så sluta för allt i världen inte att röntga era Berner!

Vanligt med cancer

Bernerns allra största, men tyvärr inte enda hälsoproblem, är cancer och malign histiocytos är den vanligaste cancerformen. Medellivslängden på våra Berner sennen hundar är dessutom väldigt låg. Malign histiocytos drabbar ofta hundar i 5-7-årsåldern och det är en väldigt elak cancerform som snabbt sprider sig och därför i princip är omöjlig att bota. Forskning pågår runt om i världen på denna cancerform och andra sjukdomar och man försöker bland annat kartlägga eventuell ärftlighet och hur arvs gången i så fall går. Många ärftliga sjukdomar nedärvs recessivt. Det betyder att både mamman och pappan måste bära på en sjuk gen i ett genpar och dessa två sjuka gener måste mötas i ett genpar hos deras avkomma för att sjukdomen ska bryta ut. Den friska genen i genparet är alltså dominant. Tyvärr är dock arvs gången ibland mer komplex än så.

Säkra diagnoser förutsätter obduktion

Forskning på hundars sjukdomar är dessutom väldigt värdefull för humanforskningen. Många sjukdomar är gemensamma för hundar och människor och det finns stora likheter mellan våra genupsättningar. Hundars livscykel är ju betydligt kortare än människors och dessutom får hundar betydligt fler avkommor och med olika individer. Detta gör att man bland annat kan kartlägga arvs gången på sjukdomar snabbare och lättare. Men en stor förutsättning för forskningen är ju att forskarna har säkra diagnoser och ett heltäckande underlag!

Ofta får vi uppfödare inte dödsbeskedet förrän veckor efter att en hund som vi fött upp har dött. Då kan till exempel cancer ha varit orsaken till att hunden avlivades. En säker diagnos på vilken form av cancer som hunden

led av kan endast ställas genom obduktion alternativt att biopsi från tumör analyserats. Problemen med att få våra hundar obducerade är flera.

1. Det är dyrt och täcks inte av försäkringen. Det finns dock ett bidrag att få från SShK "Fonden för friskare hundar" när man låter göra en hel obduktion av sin hund.
2. Det är känslomässigt laddat för hundägaren och inte det första man tänker på i den stunden då den älskade familjemedlemmen lämnar oss för gott, ibland dessutom plötsligt och oväntat.
3. Ibland är det av olika anledningar rent praktiskt väldigt krångligt att få iväg sin hund för obduktion. Då kan det eventuellt vara lättare att veterinären tar en biopsi på tumör/organ för att skicka iväg för analys.
4. Man ser ingen anledning till att låta obducera sin hund.

Lämna information!

Svenska Sennenhundklubben har sen ett tag tillbaka drivit ett projekt "Hur gamla blir våra hundar?". Att lämna information dit när er hund dör är väldigt värdefullt för avelsarbetet. Diagnoser styrkta av journaler och/eller obduktionsresultat är ännu mer värdefullt. Kom ihåg att veterinärer har tystnadsplikt, så det är endast ägaren till hunden som har tillgång till information som journaler och obduktionsresultat. Det är alltså bara ägaren som bestämmer vart han/hon vill lämna informationen. Uppfödaren till hunden får vidarebefordra den information som uppfödaren fått av ägaren. Information till "Hur gamla blir våra hundar?" fylls i ett formulär som du hittar på SShK:s hemsida www.sshk.a.se. Titta i vänstermarginalen under Avelsrådet, klicka på "Hur gamla blir våra hundar?".

Berner-Garde

Det finns idag ett internationellt register för hela världens berner sennenhundar. Det heter Berner-Garde. Där kan du lägga in information om din berner som till exempel hälsostatus och till och med bilder även när hunden lever. Hälsoinformation styrkt av journaler/obduktion markeras *diagnosed* och det som bara berättats markeras *anecdotal*. Den som tar emot information om våra svenska Berner heter Lisbeth Plant. Lisbeth är svenska bosatt i Canada. Informationen på Berner-Garde är tillgänglig för alla. Adressen är www.bernergarde.org/home/default.aspx. Information om din Berner kan du maila till Lisbeth billisbeth@shaw.ca.

Positiv framtid

Det är lätt att bli nedslagen när man hör och läser om alla sjukdomar som drabbar våra Berner. Men jag tror ändå att vi tillsammans i öppenhet kan göra något gott för denna ras som är så fantastisk på många sätt. En annan viktig aspekt för att få en friskare bernerstam är att vi använder en så bred avelsbas som möjligt. Det handlar alltså inte i första hand om att utesluta hundar ur avel utan att göra så kloka kombinationer som möjligt. Likaväl som alla våra hundar kan bära på sjuka anlag så bär de även på styrkor. Min övertygelse är att ett register med så komplett hälsoinformation som möjligt om våra svenska hundar skulle kunna vara till stor hjälp för oss svenska uppfödare att sakta men säkert förbättra hälsan på våra berner sennenhundar. Det som också är positivt och känns som en trygghet för vårt avelsarbete är att vi har ett väldigt kompetent avelsråd i vår rasklubb bestående av flera kunniga personer inom veterinärmedicin och erfarna uppfödare. Detta är inte alla rasklubbar förunnat.

Jag hoppas med denna artikel väcka tankar hos er Bernerägare om att er hjälp är ovärderlig för oss uppfödare i vårt avelsarbete. Vi älskar alla denna ras och vill bevara, förvalta och förbättra den både för hundarnas och deras ägares skull. Vi får inte heller glömma bort att vi har mycket gott i rasen att bevara och förvalta på bästa sätt!